

and vulnerable alike — could run wild, behave as they like, as children freed from the imposition of adult compromises and lies. Like Warhol, their lack of conventional morality — a prankster's cheat — was both liberating and the source of their power. It meant that the emerging movement could not be easily defined, yet, through its childlike aspect, it was particularly vulnerable to perversion once defined."

Under det tidigaste skedet var perverteringen av rörelsen fortfarande långt borta; den entusiasm punken väckte bland dessa uttråkade ungdomar var enorm och den infödda nihilistiska tendensen hade fortfarande kvar sitt positiva element — visst trodde man på ingenting ("No Future"), men ändå ville man leva vidare och skapa själv. Under en kort, intensiv period blomstrade en livskraftig underjordisk kultur som producerade egna fanzines, mail och xerox art och skivor. En grupp släppte en skiva där den redogjorde på omslaget för alla utgifterna för att visa hur

enkelt det hela var. Denna DIY ("Do It Yourself")-etik kom bäst till uttryck i en lektion i gitarr presenterad i en av de många s.k. fanzines: "This is a chord", stod det bredvid en skiss över ett A-ackord. "This is another [E]. This is a third [G]. NOW FORM A BAND." Artisterna och publiken gick upp i varandra; alla fick lov att vara med i spektaklet och därigenom ha en viss kontroll över det. Den som en vecka stod och dansade framför bandet på en klubb kunde nästa vecka uppträda som ledare för sitt eget. Sid Vicious, som kom att förkroppsliga punken för eftervärlden, började sin karriär som Sex Pistols groupie.

"Musiken är profetia", skriver Savage och hänvisar till Jacques Attalis studier över musikens politiska dimension. Genom att använda sig av den gamla revolutionära millenarismens språk är Sex Pistols en förlängning av denna gamla engelska tradition. Och genom att invända mot påståendet att köpkraften är lyckan, lockade de till sig en generation som

inte längre stod ut med konsumtionssamhällets hyckleri. De hade ändå uteslutits ur spelet på grund av landets förfallna ekonomi. Med ingenting kvar att förlora försökte de få kontroll över sin egen kultur och producera en levande kultur som återspeglade deras egna värderingar. "There isn't any public decency", skrev en punkare i sin fanzine. Då gäller det att skapa mening själv. Det fungerade ett tag; men sedan, när punken gick över från proteströrelse till kommoditet (delvis genom McLaren själv, som till slut omslukades totalt av spelet), blev den definierad, oskadliggjord och utsatt för pervertering. Ungdomarna förlorade kontroll över sin musik när de stora skivbolagen intog scenen och rörelsen splittrades tillsammans med Sex Pistols tidigt 1978 och ebade ut i "New Wave". I dag är Vivienne Westwood en av de mest hyllade engelska modeskaparna, medan Malcolm McLaren jobbar inom reklambranschen i Los Angeles.

Stephen Fruitman

Antecknat

Etnologiskt seminarium om vård, sjukdom, medicin och hälsa

Intresset för forskning kring vård, hälsa och sjukdom har under senare år ökat inom svensk etnologi. Etnologer belyser i dag problemområden som exempelvis psykiatrins ut-

veckling, konstgjord befruktning, kulturella konstruktioner av faderskap med förlossningar som utgångspunkt, handikappomsorg, etnicitetsfrågor inom sjukvården, äldreomsorg och

vård i livets slutskede. Listan på enskilda ämnesområden skulle kunna göras längre.

I syfte att diskutera gemensamma nämnare samlades därför några etnologer till ett se-

minarium om vård, sjukdom, medicin och hälsa i Helsingborg den 23—24 september. På seminariet som var det första i sitt slag inom svensk etnologi, presenterades olika projekt som trots varierande infallsvinklar visade sig ha en hel del röda trådar gemensamt. Ett tema som problematiseras i de flesta forskningsprojekten visade sig vara förhållandet mellan makt, vetande och tolkningsföreträde. Hur medicinens långa arm griper in i människors vardagsliv och formar värden och beteenden är en central forskningsuppgift för etnologer. Med detta menas då inte enbart vård- och behandlingsideologier på ett generaliserande plan, utan framför allt hur dessa förvaltas i den offentliga vårdens och omsorgens vardagsliv.

Här handlar det inte om att göra en uppdelning mellan folklig läkekonst och medicinvetenskapligt vetande, vilket tidigare kännetecknat etnomedicinsk forskning. Det som upptar de deltagande etnologernas intresse har snarast med förhållandet mellan medicinska ideal och praxis att göra. Här öppnas en rad intressanta forskningsfält. Hur gestaltas vårdens och omsorgens rågång mellan välvilja och förtryck? Hur hanteras institutionens rumsliga dispositioner i vardagen? Vilken betydelse tillmäts kroppsliga territorier i förhållande till rummets? Hur hanteras biologiska skeenden kulturellt?

Detta är några av de övergripande frågeställningar som seminariet vidrörde och som med all säkerhet kommer att dominera diskussionen framöver.

En stor del av seminariets diskussioner rörde dessutom etnologins förhållande till samhällsnyttan, i synnerhet utbildningsverksamhet. Vid den etnologiska institutionen i Umeå ges exempelvis en kurs i kulturella perspektiv på vård och omsorg som riktar sig till yrkesverksamma. Vid Mångkulturellt centrum i Botkyrka deltar etnologer i utbildning kring tematan hälsa, vård och kultur och vid Vårdhögskolan i Vänersborg finns för närvarande en anställd etnolog som ansvarar för utbildningen av sjuksköterskor. Till detta kommer sedan etnologernas flitiga deltagande i en rad utbildningssammanhang. Möten med yrkesverksamma grupper som vårdbiträden, sjuksköterskor, barnmorskor och läkare har naturligtvis bidragit till förståelsen av vårdens och omsorgens komplexa vardagsskeenden, men har även ställt krav på någon form av åtgärdsprogram. Hur kan den alltmer efterfrågade specifika etnologiska kompetensen användas i vård- och omsorgssammanhang?

I ett bredare perspektiv uppstod frågan kring hur studiet av senildementa, vård i livets slutskede eller de stora anstalternas uppgång och fall inom sinnessjukvården, kan länkas till en

större kulturteoretisk kunskap. Det är inte önskvärt att den etnologi som har vård, hälsa och medicin som sitt arbetsfält, utvecklar sig till en slags sektoriserad etnologi. Det bör snarast vara så att i och med att nya forskningsfält upptäcks så medför det nya eller förfinade frågeställningar av teoretisk såväl som metodisk karaktär. Studiet av vård och omsorg kommer med all säkerhet att bidra till en ökad förståelse av exempelvis känslornas, upplevelsernas, smärtans och ondskans kultur-mönster.

Förhållandet till granndisciplinerna är ett ämne som seminariet tog upp till diskussion. Forskningen kring vård och omsorg, sjukdom och hälsa är i allra högsta grad ett fält där olika discipliner möter varandra, korsbefruktas och utbyter åsikter. Etnologins intresse för hälsa och sjukdom har t.ex. inneburit att gränserna gentemot andra nära besläktade discipliner som exempelvis medicinsk antropologi, sociologi, socialmedicin och idéhistoria, aktualiserats och prövats.

Det ger vid hand att ett seminarium av detta slag snarare formulerar frågor än etablerar sanningar. Möjligen utpekades här en forskningsinriktning inom etnologiämnet. Trots sin explorativa karaktär visade seminariets mycket stimulerande diskussioner på vikten av att gå vidare.

Finnur Magnússon

